

● Paolino — Ants Kollo, Elisetta — Tiina Lindam, Fidalma — Maren Ülevain, Carolina — Eve Tasa.

● Geronimo — Allan Vurma.
KALJU SUURE fotod

«Sala- abielu» rõõmud ja raskused

NH 24.VI 1984

Usutavasti ei ärata Domenico Cimarosa «Salaabielu» muusikaväärtused kahtlust. Teos tunnistati üheks žanri säravamaks juba 1892. aastal Viinis esietendusõhtul, mil ooper tervenisti kordamisele tuli. Seepärast oli üsna jahmatav näha-kuulda ilma puhkpillideta, ent see-eest klaveriga kammervarianti (kolm viiulit, alt, tšello, klaver, klavessiin) Cimarosa orkestrist. Tõsi, ooperistuudio kontsertmeister Ene Rindesalu püüab klaverist oboe või trompeti või metsasarve tämbrit välja meelitada, nii et kuulaja vähemalt aimab, mis pill võiks mängus olla ja kui vaimukalt orkester kõlaks. Ei saa muidugi väita, et tiibklaveri asemele mahtunuks kaheksa vajalikku puhkpillimängijat (etendused toimuvad Kirjanike Majas, kus ruum napp) või et ringreisidel poleks väikse koosseisuga hõlpsam. Ilmselt on veelgi põhjendatud kaalutlusi, miks Cimarosa ooperit just nii otsustati esitada. Aga kõik kaitsevad seletused kummutab üks vastuargument — muusika. Praegusel originaalilähedust taotleval ajal paistab selline muganduskatse lausa anakronismina, eriti lepitamatu on klaveri ja klavessiini kõrvuolek.

Uue instrumentatsooni (Ki-

● Fidalma — Maren Ülevain, Krahv — Mati Vaikmaa.

● TRK OOPERISTUUDIO ETENDUS. DIRIGENT ENSV RAHVAKUNSTNIK KIRILL RAUDSEPP, MUUSIKALINE JUHENDAJA VAN.-OP. ELLEN MAISTE, LAVASTAJA ENSV RAHVAKUNSTNIK AGO-ENDRIK KERGE, KONSULTANT KUJUNDUSE JA KOSTUUMIDE ALAL ENSV RAHVAKUNSTNIK ELDOR RENTER, KONSERTMEISTER ENE RINDESALU.

rill Raudsepalt) küsitavusi ei korva ka muusikaline teostus. Nooditekst ei tekitata RAT «Estonia» orkestrantidele probleeme, aga mis muusikas sünnib ja miks, ei näi dirigendile ja mängijaile veel päris selge olevat. Lauljate põhiosa on konservatooriumist (II–IV kursuse tudengid pluss kaks lõpetajat), tenorid Ants Kollo ja Lembit Poobus paluti appi «Estoniast». Kõik nad on ju alles kujunevad lauljad, seepärast nimetagem lihtsalt ära üliõpilased, kelle vokaalosa oli veenev: Eve Tasa, Maren Ülevain, Ülle Tundla, Allan Vurma, Mati Vaikmaa.

Muusikatõlgendus tervikuna vajakas julgemat dünaamilist viimistlust, muusikadramaturgia tähelepanekumat jälgimist. Küllap oleks just tudengite

puhul kasulik etenduse muusikakulg (muidugi liitub siia orkester) oma tõsuse ja languste, olulise ja vähem olulisega konkreetset välja töötada. Praegu avab lavastus muusikalist mõtet hoopis rohkem kui muusika ise. Muusika plastiline lahtimängimine on olnud Ago-Endrik Kerge loomingule ikka tunnuslik ja tunnustustoo, tema käe all oli üliõpilastel ülimalt tulus tegutseda: laval liigutakse üsna loomulikult, taktitava kehapinge ja mõttetute žestideta. Võib-olla näib «Salaabielu» Kerge seniste tööde reas esimesel pilgul pretensioonitum — kui meenutada viimati nähtud R. Kangro «Ohvrit» «Vanemuises» ja «Püha Susanna» televariatsioone. Ent neis ei helendu «Salaabielu» tõlgenduse inimlikkust, mis pealean-

destamatu näeb ka andestatavat. Kõigepealt võidab tänu sellele Krahvi roll, muutudes lavastuse telgkujuks. Kui Krahv ongi keigar, siis igatahes üpris taiplik ja suuremeelne. Harutab ju just tema finaalis lahti kogu seltskonna taotluste sasipuntra. Mati Vaikmaa üllatas mõtestatud ja elava rolliga, igas lauldud fraasis toimus midagi. Nii-suguse huvitavaks tõlgendatud Krahvi puhul tekkis isegi kahtlus, kas Carolina sisimas oma salaabielu siiski ennatlikuks ei kahetse. Aga see oleks juba teise ooperi teema. Carolina abielumees Paolino jääb lüüriliseks tenoriosaks. Tarmukas tegutsemine on talle võõram kui näiteks päästeplaanide väljamõtlemine; põgenemiskavatsust seletades naudib ta oma kujutluspilti, käsi naise peanupul — meenub pürjellik perekonnaportree. Ants Kollo võinuks esietendusel osa võimalusi rohkem välja mängida-laulda. Lembit Poobus jätab mõnikord eemaloleva, pisut hajevil mulje, nagu oleks tema ja rolli vahel natuke eikellegi. Ent kui partnerid või sündmustik suudab teda kaasa tõmmata, on olemas karakter nii laval kui muusikas, kuju hakkab hingama. Diplomand Maren Ülevain mängib Paolinoos armunud leske Fidalmat teravmeelselt ja nakatava rõõmuga, võib aimata sihikindlat rollikujundust. Vaikke Kiik lõi peenekoelisema ja kavala Fidalma, Ülle Tundla on siin tõsisem, ehkki kasutab mahlakaid värve. Odede Elisetta (Nadežda Kurem, Tiina Lindam) ja Carolina (Kai Parmas, Eve Tasa) omavahelised suhted jäid ehk pisut pealiskaudseks. Lõpetaja Tiina Lindam esines sarmikalt ja hea lavatajuga, Nadežda Kurem korrektselt, uutele arenguastmetele viitavalt. Kai Parmase tubliult teostatud Carolinas tõusis esile noore daami südidus ja temperament, Eve Tasa lüürilisus ja naiselik õrnus. Loodus on andnud Eve Tasale kauni hääle, seda väärimaterjali tuleks muidugi veel viimistleda, eelkõige iseendalt palju nõuda. Kõige bufolikumalt oli lahendatud papa Geronimo — tantsusammul hüplev, närviliselt vehklev vanahärra. Ivari Judanov on saanud etenduse etenduse juurde lahtimängimisjulgust. Allan Vurma vokaalne võimekus, terav karakterimeel töötab edaspidi veelgi mitmekoelisemat rolli. Andi Arjust selles osas ei õnnestunud kahjuks näha.

Hoolimata norimisväärsest tunnistagem, et «Salaabielu» kuulub konservatooriumi ja RAT «Estonia» tugevamate kooslavastuste hulka. Mõõdunud sajandi saksa muusikakriitik ja -esteetik Eduard Hanslick oli võlutud «Salaabielu» ehtsast kuldsest värvingust, itaalia koomilise ooperi küldne virve on tuntav ka A.-E. Kerge ja ooperiklassi ühisloomingus.

KRISTEL PAPPAL